

Innovative concepts and technologies for ECologically sustainable NUTRient management in agriculture aiming to prevent, mitigate and eliminate pollution in soils, water and air

IDENTYFIKACJA MIKROORGANIZMÓW JAKO KOMPONENTÓW BIONAWOZÓW OGRANICZAJĄCYCH STRATY SKŁADNIKÓW MINERALNYCH W GLEBIE

Anna Lisek, Paweł Trzcinski, Lidia Sas-Paszt, Sławomir Głuszek
Instytut Ogronictwa-PIB, ul. Konstytucji 3 Maja 1/3, 96-100 Skierniewice
e-mail: anna.lisek@inhort.pl

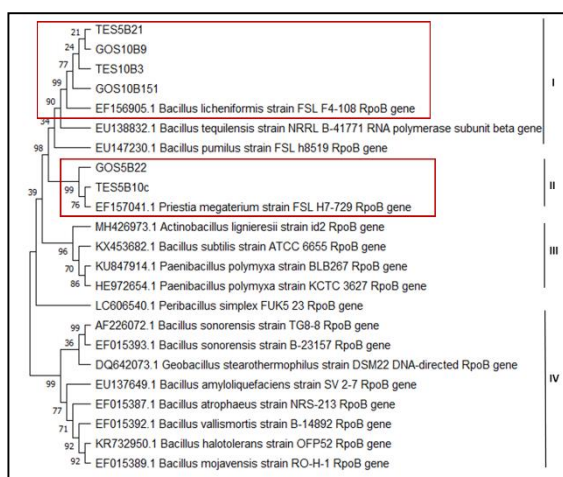
WSTĘP

Zanieczyszczenia gleby, wód i powietrza wynikają głównie z powszechnie stosowanych praktyk agrotechnicznych, zwłaszcza nadmiernego nawożenia mineralnego i aplikacji chemicznych środków ochrony roślin. Organiczne odpady biomasy pochodzące z rolnictwa mogą zanieczyszczać glebę, wodę i powietrze poprzez wymywanie jonów azotanowych, fosforanowych i innych składników mineralnych do wód powierzchniowych i gruntowych oraz emisję amoniaku i gazów cieplarnianych, głównie tlenku diazotu do atmosfery, co jest niekorzystne dla upraw ogrodniczych i rolniczych, pogarsza jakość gleb oraz przyczynia się do eutrofizacji wód. W unijnym projekcie EcoNutri opracowywane i wdrażane są innowacyjne, mikrobiologiczne technologie uprawy roślin ogrodniczych i rolniczych w celu ograniczenia zanieczyszczeń gleby i wód, wynikających m. in. ze stosowania nadmiernych dawek nawozów mineralnych.

Celem badań była selekcja i identyfikacja szczepów pożytecznych bakterii zwiększających przyswajanie azotu, potasu i fosforu oraz innych makro- i mikroelementów przez rośliny, jako komponentów nawozowych produktów mikrobiologicznych, których stosowanie przyczyni się do ograniczenia strat tych pierwiastków z gleby do wód powierzchniowych i gruntowych oraz do atmosfery. Ponadto, celem badań była selekcja i identyfikacja szczepów bakterii biodegradujących materię organiczną, przyspieszających kompostowanie organicznych odpadów rolniczych, co przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia gleb, wód i powietrza.

MATERIAŁY I METODY

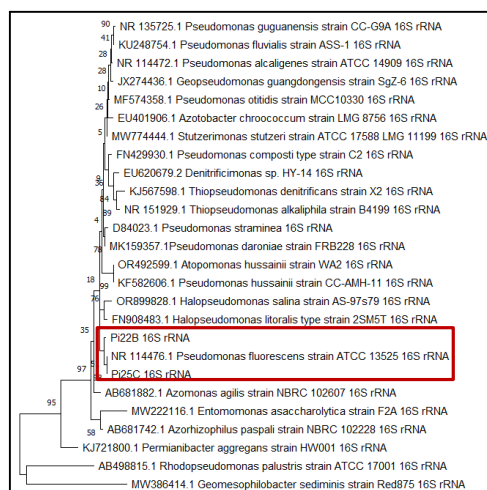
Szczepy bakterii wyizolowano z gleby ryzosferowej roślin ogrodniczych i rolniczych. Określono właściwości szczepów bakterii tj.: biodegradacja materii organicznej, zwiększanie dostępności dla roślin fosforu, azotu, potasu, żelaza i in. W celu identyfikacji wyselekcjonowanych szczepów bakterii uzyskane sekwencje genów 16S rRNA, *rpoB*, *tuf*, *gyrA*, *purH* i *recA* porównano z sekwencjami zgromadzonymi w bazie NCBI (National Center for Biotechnology Information) oraz przeprowadzono analizę filogenetyczną, z użyciem programu MEGAX.

Rys. 1. Dendrogram uzyskany na podstawie analizy sekwencji genu *rpoB* (analiza modelu Tamura-Nei z rozkładem Gamma), pokazujący powiązania filogenetyczne pomiędzy sekwencjami testowanych szczepów bakterii i gatunkami bakterii z rodzajów *Bacillus* i *Priestia*. Wartości liczbowe (wyrażone jako procent 1000 powtórzeń) reprezentują procent wygenerowanych dendrogramów, które miały identyczne rozgałęzienia.

PODSUMOWANIE

- Wyselekcjonowane szczepy pożytecznych bakterii z rodzajów *Streptomyces*, *Bacillus*, *Pseudomonas*, *Priestia* i *Klebsiella* są komponentami sześciu konsorcjów mikrobiologicznych stymulujących wzrost i plonowanie roślin ogrodniczych, przyswajanie przez rośliny azotu, fosforu i innych składników mineralnych oraz przyspieszających kompostowanie odpadów rolniczych poprzez biodegradację materii organicznej.
- Nowatorskie technologie mikrobiologiczne przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń gleby, wód i powietrza, poprzez poprawę efektywności wykorzystania składników mineralnych przez rośliny i ograniczenie ich strat, z zastosowaniem kompostów z organicznych odpadów z rolnictwa.

Rys. 2. Dendrogram uzyskany na podstawie analizy sekwencji genu 16S rRNA (analiza modelu Kimura 2 z rozkładem Gamma), pokazujący powiązania filogenetyczne pomiędzy sekwencjami szczepów bakterii PI22B, PI25C i rodzajami/gatunkami bakterii należącymi do rodziny *Pseudomonadaceae*. Wartości liczbowe (wyrażone jako procent 1000 powtórzeń) reprezentują procent wygenerowanych dendrogramów, które miały identyczne rozgałęzienia.

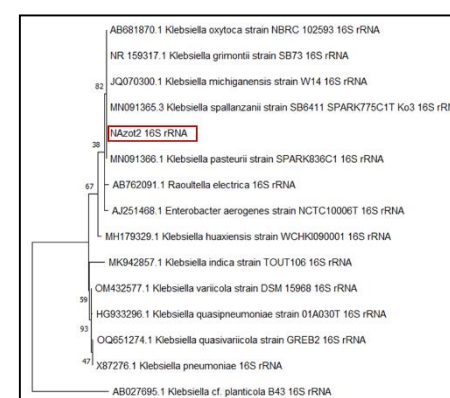
WYNIKI

W ramach badań wyselekcjonowano 10 szczepów pożytecznych bakterii o właściwościach zwiększania dostępności w glebie i przyswajania przez rośliny azotu, potasu i fosforu oraz biodegradacji materii organicznej. Wyselekcjonowane szczepy bakterii zidentyfikowano na podstawie podobieństwa sekwencji genów 16S rRNA, *tuf*, *rpoB*, *gyrA*, *purH* i *recA* do sekwencji zgromadzonych w bazie NCBI. Stopień podobieństwa sekwencji stanowił 97,7% - 100%. Analiza filogenetyczna wykazała, że 4 szczepy bakterii należą do gatunku *Bacillus licheniformis*, 2 szczepy należą do gatunku *Priestia megaterium*, 2 szczepy należą do gatunku *Pseudomonas fluorescens*. Dwa szczepy bakterii przyporządkowano do rodzajów *Streptomyces* i *Klebsiella* (Rys. 1, 2, 3).

Spśród wyselekcjonowanych bakterii, 7 szczepów wykazało właściwości degradacji materii organicznej, 6 szczepów posiadało cechy udostępniania roślinom fosforu, potasu i żelaza oraz 1 szczep wykazał właściwości wiązania azotu atmosferycznego. Szczepy bakterii o największej przydatności dla ograniczenia strat składników mineralnych z gleby do wód wykazywały 3 cechy: udostępnianie roślinom fosforu, potasu i żelaza oraz biodegradacji materii organicznej: TES5B10C, GOS5B22 *Priestia megaterium*. Szczep NAzot2 *Klebsiella* sp. udostępniał roślinom fosfor i żelazo oraz wiązał azot atmosferyczny.

Tabela 1. Właściwości wyselekcjonowanych szczepów bakterii będących komponentami konsorcjów mikrobiologicznych do ograniczania strat składników mineralnych w glebie

Szczep bakterii	Właściwości szczepów bakterii			
	Biodegradacja materii organicznej	Udostępnianie roślinom fosforu	Wytwarzanie siderofów	Wiązanie azotu
TES10B3 <i>Bacillus licheniformis</i>	+	-	-	-
TES5B21 <i>Bacillus licheniformis</i>	+	-	-	-
GOS10B9 <i>Bacillus licheniformis</i>	+	-	-	-
GOS10B151 <i>Bacillus licheniformis</i>	+	+	-	-
GOS5B1 <i>Streptomyces</i> sp.	+	-	-	-
TES5B10C <i>Priestia megaterium</i>	+	+	+	-
GOS5B22 <i>Priestia megaterium</i>	+	+	+	-
PI22B <i>Pseudomonas fluorescens</i>	-	+	+	-
PI25C <i>Pseudomonas fluorescens</i>	-	+	+	-
NAzot2 <i>Klebsiella</i> sp.	-	+	+	+

Rys. 3. Dendrogram uzyskany na podstawie analizy sekwencji genu 16S rRNA (analiza modelu Kimura 2 z rozkładem Gamma z miejscami niezmiennymi), pokazujący powiązania filogenetyczne pomiędzy sekwencją szczepu bakterii NAzot2 i gatunkami bakterii należącymi do grupy *Klebsiella/Raoutella*. Wartości liczbowe (wyrażone jako procent 1000 powtórzeń) reprezentują procent wygenerowanych dendrogramów, które miały identyczne rozgałęzienia.

Tabela 2. Identyfikacja szczepów bakterii w oparciu o porównanie sekwencji genów z danymi NCBI.

Szczep bakterii	Rodzaj/gatunek bakterii o największym podobieństwie uzyskanych sekwencji do danych NCBI	Podobieństwo (%)			
		16S rRNA	<i>tuf</i>	<i>rpoB</i>	Podobieństwo (%)
GOS5B1	<i>Streptomyces tuius</i>	99,3	97,7	<i>Streptomyces albidoflavus</i>	100
GOS10B9	<i>Bacillus licheniformis</i>	99,7	100	<i>Bacillus licheniformis</i>	100
GOS10B151	<i>Bacillus licheniformis</i>	99,7	100	<i>Bacillus licheniformis</i>	100
TES5B21	<i>Bacillus licheniformis</i>	99,9	99,4	<i>Bacillus licheniformis</i>	100
TES10B3	<i>Bacillus licheniformis</i>	100	99,3	<i>Bacillus licheniformis</i>	99,7
GOS5B22	<i>Priestia megaterium</i>	99,0	99,7	<i>Priestia megaterium</i>	100
TES5B10C	<i>Priestia megaterium</i>	100	99,7	<i>Priestia megaterium</i>	100
PI22B	<i>Pseudomonas sp.</i>	100	100	-	-
PI25C	<i>Pseudomonas fluorescens</i>	100	100	-	-
NAzot2	<i>Klebsiella sp.</i>	100	100	-	-

